

"Pandolo, pandolo zero"

PN 18.6.93

Nič in pandolo

Suh, malce neprijeten severovzhodnik se v aritmičnih sunkih zaganja v zaveso na vratih, ki vodijo na balkon: in tamle spodaj leži še vedno domala srednjeveško mesto, koprenasto, kužno in sf... ljubljeno mesto - na las podobno mestu, ki ga v palači Belgramoni-Tacco (torej v Pokrajinskem muzeju) v svojem naročju ujčka mestni patron, prvi koprski škof in poznejši svetnik Nazarij, tisti Nazarij, ki je v mesto prikorakal (če smemo verjeti legendi - in živimo v času, ki je do tolikšne mere prenaseljeno, preOBLJUDENO z nasiljem, nestrpnostjo in vsakršnimi grozotami, da enostavno moramo verjeti legendam, pravljicam, ki nas menda še edine morejo obvarovati pred norostjo) po gladini Škocjanskega zaliva, današnjega sramotno umirajočega Stanjonskega zatoka - suhih stopal: tako kot Jezus dobrih pet stoletij pred njim. - Ampak, če dobro pogledate mesto, ki ga lesena soha drži v svojem naročju, boste videli, da je gmota hiš, samostanov, zvonikov in mestnega obzidja na moč podobna izgubljenemu sinu iz svetopisemske prilike.

Izgubljenemu sinu se je od Nazarijevih časov naprej dogajalo veliko reči: ljudje so zidali in podirali, blagoslovljali in izobčali, žigali na grmadah, prekrščevali, skrunili, preganjali, uprizarjali spokorniške procesije, postavljali kužna znamenja, sprožali šentjernejske noči, pogrome in množične pobege, se nepopustljivo delili na prave in neprave, na naše in one druge - slednje so preštevani, zapirali v gete, rezervate, nekakšne svobodne cone. Po zmagah risali nove meje, pisali nove zgodovine, cingljali z medaljami iz ponarejenega zlata, plesali okrog vedno novih zlatih telet in prepevali večno uspešnico: kdor ni z nami, je proti nam!

In zdajle sedim za pisalnim strojem, strmim v zaveso, ki se nopenja kot onemoglo jadro, da se v presledkih prikazujejo mehki, rahlo dremotni prizori: za spoznanje nakodrana morska gladina, sto devetintrideset odtenkov zelene barve na Debelem rtiču, prijetno sivo nebo z nabrekli oblaki, napeto planje žile v sencih, drobci predvčerajšnjega pogovora (Jaz: dio, res ne bo šel gledat... potem ko si trideset let čakal... da bi igral... vsaj gledal? Pandolo, maca, baza... hej, bili smo muloti, ti ne bo žal, dio povero?! In on, suho, trezno, odsekano: ne, ne grem. In pika. To ni več tisto. Takrat je bilo drugače. Pandolo ni več moja igra. In ti to veš.) - in vem: to, kar se prikazuje med enim in drugim nihljajem mrežaste tkanine, ni noben zaliv, ni nobena pokrajina, ni noben nebesni svod, temveč zgolj čisto preprosto (in ubijalsko) dogajanje, udejanjanje nič; tistega nič, ki nikakor ni nič, marveč marsikaj - če že ne vse; nič, ki ga v svoji človeški nečimrnosti ne moremo izmeriti z nobenimi čevlji, sežnji, kabli, morskimi miljami, pač pa zgolj z mero, ki se je tako peklensko bojimo: z našim lastnim razmerjem do - nič. Nič: brezdanje podnebje, pod katerim ponikajo naši spomini - da smo nenadoma nekdo drug. Huje: NEKAJ drugega. Morda ubogljiva palica v nestrpni roki, ki komaj čaka, da udari.

Pridem. Verjetno tudi zaradi tesnobnega nihanja zavese. In ker bi rad spet slišal nekdanje glasove, videl gibe, zamahe, obraze, poglede. Slišal maco, kako potrka po bazi. Pandolo, ki stisnjeno švistne skozi zrak - da se nič potuhne, da se spomini za varljiv trenutek predramijo, da žila v sencih pozabi na tesnobno nihanje zavese, na medalje in zlata teleta. Pridem. Tudi za vse tiste, ki ne morejo. In morda še bolj za tiste, ki nočejo.

TOMO VIDIC

